

Sygn. akt: III AUa 923/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSA Ewa Chądryńska

Protokolant: stażysta P. D.

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2012 r. w Łodzi

sprawy **A. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o umorzenie składek,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi

z dnia 14 lutego 2011 r., sygn. akt: VIII U 2003/10;

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

III AUa 923/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., decyzją z dnia 27 października 2010 r. na podstawie art. 3 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy – prawo bankowe (Dz. U Nr. 71 poz. 609), umorzył A. J. składki na ubezpieczenie społeczne za okres od 26 marca 2003 r -5 czerwca 2003 r, w kwocie 1.085, 76 zł i odsetki w kwocie 146, 50 zł, na Fundusz Pracy za w/w okres w kwocie 77,21 zł i odsetki 2,30 zł , zaliczył nadpłatę w kwocie 1.311,80 zł na poczet przyszłych składek i odmówił umorzenia składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy za okres przebywania przez wnioskodawczynię na zasiłku macierzyńskim za dzień 6 czerwca 2003 r oraz odmówił umorzenia składek za okres przebywania przez nią na urlopie wychowawczym od 9 listopada 2001 r -7 lipca 2002 r, 6 sierpnia 2002 -1 listopada 2002 r, 11 stycznia 2003 r -31 marca 2004 r , 1 maja 2004 r – 31 lipca 2004 r, 1 września 2004 r -30 listopada 2004 r , 31 grudnia 2004 r -5 grudnia 2005 r , 4 stycznia 2006 r-30 lipca 2006 r, z uwagi na to, że w dniu 6 czerwca 2003 r wnioskodawczyni nie podlegała ubezpieczeniom społecznym tytułu prowadzonej działalności gospodarczej a za okres przebywania na urlopie wychowawczym składki zostały opłacone w terminie.

W odwołaniu od w/w decyzji wnioskodawczynie wiośla o umorzenie składek za okres przebywania na urlopie wychowawczym, podnosząc, iż wykładnia art. 4 powołanej ustawy w zakresie dotyczącym składek nieopłaconych jest niejasna a w spornym okresie nie miała obowiązku opłacania składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 14 lutego 2011 r zmienił zaskarżoną decyzję umorzył należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za wskazany w decyzji organu rentowego okres przebywania wnioskodawczynie na urlopie wychowawczym i ustalił co następuje: Wnioskodawczynie od 1 grudnia 2000 r prowadzi działalność gospodarczą. W okresie od 26 marca 2003 r -29 lipca 2003 r przebywała na zasiłku macierzyńskim a w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji na urlopie wychowawczym. Składki na ubezpieczenie społeczne za w/w okresy zostały opłacone w terminie.

W dniu 26 sierpnia 2010 r wnioskodawczynie złożyła wniosek o umorzenie należności z tytułu składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i przebywanie na zasiłku macierzyńskim i urlopie wychowawczym.

W tak ustalonym stanie faktycznym, powołując się na treść art. 3 i 4 powołanej ustawy, Sąd uznał, iż przedmiotem odwołania są jedynie należności z tytułu składek w okresie przebywania przez wnioskodawczynie na urlopie wychowawczym a zatem za ten okres należności te powinny być umorzone. ...

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją organ rentowy, wnosząc o jego zmianę i oddalenie odwołania, zarzucając rozstrzygnięciu Sądu I instancji naruszenie prawa materialnego art. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wnioskodawczynie przysługuje prawo do umorzenia należności z tytułu opłaconych składek za przedmiotowy okres.

W uzasadnieniu swego stanowiska organ skarżący podniósł, iż z brzmienia art. 4 powołanej ustawy jednoznacznie wynika, iż umorzeniu podlegają jedynie składki nieopłacone A z uwagi na to, że wnioskodawczynie opłaciła składki za przedmiotowy okres, brak jest podstaw do zastosowania tego przepisu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zarzutem apelacji trudno odmówić słuszności. Mając na uwadze niesporne ustalenia faktyczne niniejszej sprawy, przedmiotem sporu, jest jedynie możliwość umorzenia przez organ rentowy w trybie art. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (...), opłaconych przez odwołującą się składek w okresie przebywania przez na urlopie wychowawczym, wskazanym w zaskarżonej decyzji.

Przedmiotem sporu nie jest zatem okoliczność podlegania przez skarżącą obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w trakcie przebywania przez nią na urlopie wychowawczym ani okoliczność opłacania należnych składek z tego tytułu, jakkolwiek okoliczności te rzutują na i obowiązek skarżącej opłacania składek z tytułu podlegania danemu tytułowi ubezpieczeń społecznych. Postępowanie przed organem rentowym zostało wszczęte na skutek złożonego przez A. J. wniosku z dnia 26 sierpnia 2010 r o umorzenie należności z tytułu opłaconych przez nią składek za okres prowadzenia przez nią działalności gospodarczej w czasie przebywania na zasiłku macierzyńskim i urlopie wychowawczym.

Z ustaleń faktycznych wynika, że w trakcie przebywania na urlopie wychowawczym odwołująca się prowadziła działalność gospodarczą a zatem jej obowiązek ubezpieczeniowy regulował w tym okresie art. 6 i art. 9 ustawy systemowej. Oba te przepisy na przestrzeni lat 1998 -2010 tj od daty wejścia w życie ustawy systemowej do daty złożenia wniosku o umorzenie składek ulegały wielokrotnym zmianom.

W 1999 r wprowadzono w zakresie art. 6, wymieniającego podmioty obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, zmianę w zakresie wprowadzenia art. 6 ust. 1 pkt. 19 a dotyczącą podlegania takim ubezpieczeniom osób przebywających na urlopiach wychowawczych.

W art. 9 tej ustawy regulującym zbieg tytułów do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi, w 1999 r wprowadzono zmianę dotyczącą osób wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt. 19, a polegają na tym, iż osoby te podlegają

obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jeżeli nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty i nie mają innych tytułów rodzących obowiązek ubezpieczenia.

A zatem osoby przebywające na urloпах wychowawczych w świetle powołanych przepisów podlegały ubezpieczeniu społecznemu zawsze w pierwszej kolejności z innego tytułu niż urlop, jeżeli taki inny tytuł posiadały.

(...) ,, Z dniem 1 września 2009 r , powołaną wcześniej ustawową wprowadzono zmiany a ich podłożem była chęć ułatwienia prowadzenia działalności gospodarczej kobietom aktywnym zawodowo po urodzeniu dziecka. Na zmianę te wpłynęło również orzecznictwo Sądu Najwyższego , które na przestrzeni lat obowiązywania powyższych przepisów ulegało licznym zmianom.(...). (komentarz do ustawy systemowej pod redakcją B. Gudowskiej s. 259-260).

Wątpliwości w tym zakresie miała rozstrzygnąć uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2006 r w sprawie III UZP 2/06 . W uzasadnieniu tej uchwały stwierdzono, iż skoro zgodnie z art. 9 ust. 6 ustawy systemowej osoby przebywające na urloпах wychowawczych i pobierające zasiłek macierzyński podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym , jeżeli nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty i nie mają innych tytułów rodzących obowiązek ubezpieczeń społecznych a obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym podlegają osoby prowadzące działalność gospodarczą (art. 6 ust. 1 pkt. 5) to w sytuacji gdy obowiązek ubezpieczenia przestał wypływać z zatrudnienia a powstał z uwagi na korzystanie z urloпу wychowawczego – pojawił się nowy tytuł obowiązkowego ubezpieczenia ze względu na prowadzenie działalności gospodarczej . Tytuł ten tym samym eliminuje dotychczasowe ubezpieczenie z tytułu korzystania z urloпу wychowawczego – podobnie orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2003 r II UK 157/02 (OSNP 2004/1/9) i w wyroku z dnia 14 czerwca 2005 r I Uk 280/03 (OSNP /3-4/61).

(...) ,, W związku z zaistniałymi wątpliwościami w zakresie istnienia obowiązku ubezpieczeniowego osób pobierających zasiłki macierzyńskie oraz przebywających na urloпах wychowawczych i jednocześnie prowadzących działalność gospodarczą a w szczególności, z uwagi na uregulowanie zaległości z tytułu nieopłaconych składek w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej , zmienioną ustawą wprowadzono przepis art. 3 i 4.

Art. 4 reguluje kwestie umorzenia należności z tytułu skaldem nieopłaconych.

Zgodnie z tym przepisem na wniosek płatnika składek , który w okresie od 1 stycznia 1999 r. do dnia wejścia w życie ustawy zgłaszał ubezpieczonego podlegającego obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i jednocześnie przebywającego na urlopie wychowawczym , ZUS umarza w całości lub w części należności z tytułu nieopłaconych składek należnych od tego ubezpieczonego w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej za okres , w którym ubezpieczony przebywał na urlopie wychowawczym.

A zatem z wykładni językowej i literalnej powyższego przepisu jednoznacznie wynika słuszność stanowiska organu rentowego , że dotyczy on składek nieopłaconych. Przepis ten w pozostałym zakresie nie reguluje tak jak przepis art. 3 powołanej ustawy a odnoszący się do składek z tytułu przebywania na zasiłku macierzyńskim i prowadzenia działalności gospodarczej sytuacji związanych z nadpłaconymi składkami i ich rozdysponowaniem przez organ rentowy a dotyczy tylko ewentualnych odsetek.

Zagadnieniem, w zakresie zbadania konstytucyjności powołanego przepisu zajmował się Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 12 lipca 2012 r. w sprawie P 24/10 (Dz. U .poz. 841) stwierdził , iż art. 4 ust. 1 powołanej ustawy w zakresie, w jakim uzależnia prawo do żądania umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności od ich nieopłacenia , jest zgodny z konstytucyjną zasadą równości.

Stanowisko takie wyraził również Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. w sprawie I Sa /Ke 70/11 LEX 784007 oraz komentatorzy do ustawy systemowej przy art. 9 teza 37 , podnosząc iż regulacji zawartej w tym przepisie nie stosuje się do osób, za które w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej zostały opłacone należne składki. (...).

Podzielając zatem powyższą argumentację należy uznać, iż rozstrzygnięcie Sądu I instancji w zakresie umorzenia przedmiotowych należności jest nieprawidłowe w związku z zastosowaniem nieprawidłowej wykładni w/w przepisu.

Z tych wszystkich względów uznając apelację za zasadną orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 kpc.